

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0205

Profesija

Sociālais pedagogs

Kvalifikācijas līmenis

5

Nodarbinātības apraksts

Sociālais pedagogs ar savu profesionālo darbību nodrošina bērnu un jauniešu tiesību aizsardzībai un resocializācijai izvirzīto mērķu un uzdevumu īstenošanai nepieciešamos nosacījumus sociālpedagoģiskajā jomā. Sociālais pedagogs strādā vispārējās izglītības, profesionālās izglītības un sociālās korekcijas iestādēs un klasēs, bāreņu un bez vecāku aizgādības palikušo bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās, grupu mājās (dzīvokļos), krīzes centros, tiesību aizsardzības un iekšlietu sfērā, kā arī pašvaldībās. Sociālā pedagoga profesionalitāte izpaužas: diagnosticējot bērnu un jauniešu socializācijas grūtības un problēmas, kā arī esošo sociālo risku ietekmi uz viņu pilnvērtīgu integrēšanos sabiedrībā un dzīves prasmju apguvē; prognozējot socializācijas procesa kvalitāti ģimenēs ar bērniem un jauniešiem, kā arī citās formālajās un neformālajās sociālajās struktūrās; plānojot un īstenojot konkrētas sociālpedagoģiskas darbības virzienus bērnu un jauniešu tiesību aizsardzības un resocializācijas jomā; koordinējot starpinstitucionālo sadarbību sociālpedagoģisko uzdevumu risināšanā, veicot regulāru preventīvo darbu.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākums	Uzdevums
<p>1. Diagnosticē bērnu un jauniešu socializācijas grūtības, esošo sociālo risku ietekmi uz viņu pilnvērtīgu integrēšanos sabiedrībā un sociālo prasmju apguvē.</p>	<p>1.1. Apzina ģimeņu sociālās un ekonomiskās problēmas un to ietekmi uz bērnu un jauniešu sociālās dzīves un pašrealizēšanās kvalitāti;</p> <p>1.2. Nosaka riska faktoru klātesamības pakāpi ģimenē, skolā, vienaudžu vidē un to ietekmi uz socializācijas procesu;</p> <p>1.3. Apkopo datus par bērnu un jauniešu socializācijas apstākļiem un riska faktoriem skolā un ģimenē;</p> <p>1.4. Izvērtē izglītības, ārpuskolas, pirmsskolas un citu mācību un audzināšanas iestāžu sociālpedagoģiskās iespējas resocializācijas programmu īstenošanā;</p> <p>1.5. Analizē bērnu un jauniešu tiesību ievērošanu ģimenēs, izglītības iestādēs un citās socializācijas institūcijās;</p> <p>1.6. Diagnosticē dzīves prasmju līmeni.</p>
<p>2. Prognozē socializācijas procesu kvalitāti bērnu un jauniešu ģimenēs, kā arī citās formālajās un neformālajās sociālajās struktūrās</p>	<p>2.1. Prognozē plānoto sociālpedagoģiskās darbības līdzekļu, formu, metožu un paņēmieni iedarbības efektivitāti;</p> <p>2.2. Paredz iespējamus resursus un partnerus (personas, institūcijas) un to sadarbības saturu konkrētu sociālpedagoģisku jautājumu risināšanā;</p> <p>2.3. Plāno iespējamo sociālpedagoģiskās darbības rezultātu.</p>
<p>3. Plāno un īsteno konkrētas sociālpedagoģiskas darbības bērnu un jauniešu tiesību aizsardzības un resocializācijas jomā.</p>	<p>3.1. Plāno un īsteno sociālpedagoģisko darbību vispārējās, profesionālās un speciālās izglītības sistēmā;</p> <p>3.2. Veic darbības bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas jomām esošo riska faktoru mazināšana (novēršana), iesaistot šī uzdevuma risināšanā kompetentus sadarbības partnerus;</p> <p>3.3. Izglīto un resocializācijas programmu īstenošanā iesaista bērnu un jauniešu ģimenes, vispārīzglītojošo un ārpuskolas pedagoģisko personālu;</p> <p>3.4. Plāno un īsteno sociālās rehabilitācijas pasākumus bērniem un jauniešiem no skolas apmeklēšanas brīvajā laikā;</p> <p>3.5. Sadarbībā ar sociālajiem dienestiem, bāriņu un pagasttiesām, citām valsts un pašvaldību iestādēm sekmē bērnu un jauniešu sociālo vajadzību nodrošināšanu;</p> <p>3.6. Veicina bērnu un jauniešu pašatbildības un pašrealizācijas izpausmes resocializācijas procesā.</p> <p>3.7. Plāno un īsteno sociālpedagoģisko darbību pašvaldībās;</p> <p>3.8. Izstrādā un realizē individuālās uzvedības korekcijas programmas sadarbībā ar sociālo rehabilitētāju bērniem un jauniešiem, kuri ir palikuši bez vecāku aizgādības;</p> <p>3.9. Sadarbojas ar izglītības iestādēm, bāriņu un pagasttiesām, citām valsts un pašvaldību iestādēm bez vecāku aizgādniecības palikušo bērnu un jauniešu tiesību aizsardzības nodrošināšanā;</p> <p>3.10. Sadarbojas ar audzēkņu iepriekšējo dzīves vietu pašvaldību sociālajiem dienestiem, lai sekmētu ģimeņu atvēršanu un bērnu veiksmīgu atgriešanos ģimenēs;</p> <p>3.11. Sadarbībā ar pašvaldībām risina bez vecāku aizgādības palikušo jauniešu tālāko izglītošanos, apgūstot profesiju;</p> <p>3.12. Veic preventīvo un resocializējošo darbu ar bērniem, kuru galvenā socializācijas vide ir neformālā vide ("Ielas bērni");</p> <p>3.13. Sadarbojas ar nevalstiskām organizācijām, kuras veic sociālpedagoģiskas virzības darbu, veidošanos un līdzdalību</p>

	<p>sociālpedagoģisko problēmu risināšanā pašvaldības teritoriālajos ietvaros.</p> <p>3.14. Plāno un īsteno sociālpedagoģisko darbību iekšlietu un tieslietu sistēmā;</p> <p>3.15. Nodrošina kopā ar sadarbības partneriem uz devianci orientēto bērnu un jauniešu vidū nepieciešamos sociālpedagoģiskos preventīvos pasākumus, iesaistot riska grupā esošos bērnus un viņu ģimenes resocializācijas procesā;</p> <p>3.16. Balstoties uz sociālās degradācijas cēloņu analīzi, izstrādā un īsteno bērnu un jauniešu sociālās korekcijas programmas mācību pāraudzināšanas iestādēs;</p> <p>3.17. Konsultē sociālpedagoģiskajos jautājumos speciālistus, kuri lemj par bērna tiesisko statusu;</p> <p>3.18. Piedalās procesuālajās darbībās, kuras tiek veiktas saistībā ar bērniem un jauniešiem personiski vai pārstāv viņu intereses.</p>
4. Profesionālās darbības novērtēšana un kvalifikācijas pilnveide	<p>4.1. Veic sociālā pedagoga darbības (projekta īstenošanas, plānoto akciju, u.c.) rezultātu izvērtējumu;</p> <p>4.2. Plāno savu sociālā pedagoga profesionālās pilnveides saturu un īstenošanu tuvākajā un tālākajā perspektīvē;</p> <p>4.3. Pilnveido savu profesionālo kvalifikāciju.</p>

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi:

- Organizatoriskie faktori – katram sociālajam pedagogam ir jābūt atsevišķai darba telpai ar iespējām nodrošināt dokumentācijas konfidencialitāti un datu apstrādi, kā arī veikt konsultatīvo darbu. Ir jābūt pieejamām komunikācijas tehnoloģijām (tālrunis, fakss, e-pasts, dators).
- Psiholoģiskie faktori – paaugstināta stresa apstākļi; komunikatīvās barjeras bērnu un jauniešu, viņu vecāku zemās sociālās pieredzes un sociālā statusa dēļ; dzīvības un veselības apdraudētība sociālpedagoģisko uzdevumu veikšanā ārpus darba telpām kriminālo bērnu un jauniešu, kā arī viņu neformālo grupu un ģimeņu vidū.

Īpašas prasības uzdevumu veikšanā:

- Prasme veidot komunikatīvo bāzi ar dažāda sociālā statusa personām un indivīdu grupām; noteikt prioritāros un sekundāros pasākumus kopuzdevuma sekmīgai atrisināšanai.

Prasmes

Kopīgās prasmes profesijā	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • pielietot sociālpedagoģiskās teorijas sociālpedagoģisko praktisko jautājumu risināšanā; • prast plānot un modelēt uz pozitīvu rezultātu orientētu sociālpedagoģisko darbību; • izvērtēt veikto sociālpedagoģisko 	<ul style="list-style-type: none"> • pielietot specifiskās diagnostikas metodes bērnu un jauniešu sociālo risku un apdraudētības faktoru noteikšanā; • prast īstenot resocializācijas individuālos un grupu plānus, izmantojot specifiskās metodikas sadarbībā ar sociālo rehabilitētāju; • pārzināt sociālpedagoģiskās konsultēšanas principus un tiem adekvātās metodikas; • spēt veidot darba grupas (komandas) un saliedēt tās kopīgu uzdevumu risināšanai, motivēt tās apzināties un pieņemt šos uzdevumus un sasniedzamos mērķus; • prast izskaidrot ģimenēm viņu tiesības un pienākumus bērnu un jauniešu sociālo 	<ul style="list-style-type: none"> • organizatoriskās prasmes; • komunikatīvās prasmes; • analītiskās spējas; • ekstravertās spējas; • argumentācijas un pārliecināšanas spējas; • spēja patstāvīgi pieņemt lēmumu un rīkoties adekvāti situācijai; • prast noteikt prioritātes darbībā.

<p>darbību un nepieciešamības gadījumā operatīvi veikt izmaiņas tajā;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prast izglītēt bērnus, jauniešus un pieaugušos, izmantojot adekvātas formas, metodes un paņēmienus sociālā pedagoga kompetences robežās; • prast strādāt gan ar individu, gan ar grupu. 	<p>pienākumus bērnu un jauniešu sociālo vajadzību nodrošināšanā;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prast noteikt dažādu bērnu un jauniešu grupu iekšējās organizācijas principus, subkultūras vērtību orientāciju un indivīda personiskās attīstības tendences šajā grupā; • prast sadarboties ar bērniem un jauniešiem, kuriem ir negatīva sociālā pieredze, kā arī ar viņu ģimenēm; • spēt psiholoģiski norobežoties profesionālajā darbībā pret agresiju no dažādu personu puses; • prasme motivēt bērnus un jauniešus līdz šim neiepazītas pozitīvās sociālās pieredzes apguvei; • prast pielietot specifiskās sociālpedagoģiskās terapijas bērnu un jauniešu sociālās pieredzes pozitīvu izmaiņu nodrošināšanā; • prast noteikt komunikatīvo barjeru cēloņus un mācēt novērst šīs barjeras; • prast organizēt bērnu un jauniešu brīvo laiku. 	<p>prioritātes darbībā;</p> <ul style="list-style-type: none"> • izmantot mūsdienu informācijas tehnoloģijas procesu izpētē un analīzē, datu apkopošanā un saziņā.
--	---	---

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Sociālās pedagoģijas priekšmets un kategorija			
Psiholoģija: vispārējā, personības attīstības, sociālā			
Cilvēka attīstība un veselība			
Sociālpedagoģiskās pētniecības metodes			
Apdraudētības faktori un to ietekme uz indivīdu, ģimeni, sabiedrību			
Sociālā pedagoga profesionālā ētika			
Problēmas ģimenē un to ietekme uz bērnu un jauniešu socializācijas procesu			
Bērnu tiesību aizsardzības un sociālā likumdošana			
Sociālpedagoģiskās darbības plānošana			
Komandas darbs kopīgu sociālpedagoģisko mērķu realizēšanā			
Starpinstitucionālās sadarbības organizācija			
Sociālpedagoģiskās darbības kvalitāte un tās izvērtēšana			
Sadarbība ar pašvaldībām, veicinot ģimeņu resocializāciju			
Brīvā laika pavadīšanas iespēju izmantošana			
Brīvā laika resocializācijas programmu veidošana un realizācija			
Ģimeņu sociālpedagoģiskā un juridiskā izglītošana			

Bez ģimenes tiešas aprūpes palikušo bērnu individuālās attīstības procesa modelēšana			
Preventīvā darba realizēšana			
Deviāciju veidi un to specifiskās izpausmes			
Darbs ar „ielas bērniem”			
Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām			
Sociālpedagoģiskā darbība vispārējās, speciālās un arodizglītības iestādēs			
Sociālpedagoģiskā darbība bērnu un bez vecāku aizgādības palikušo bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās, grupu mājās (dzīvokļos)			
Sociālpedagoģiskā darbība labklājības un veselības sistēmas institūcijās			
Sociālpedagoģiskā darbība iekšlietu un tieslietu iestādēs			
Sociālpedagoģiskās darbības metodes, to kvalitatīva pielietošana			
Bērnu un jauniešu grupu veidošanās un attīstības tendences			
Darbs ar bērnu un vecāku grupām: principi, metodes			
Starpprofesionāļu komandas darbs, tā vadīšana, līdzdarbošanās			
Profesionālā darba specifika ar bērniem ar speciālām vajadzībām			
Bērns kā sociālā pedagoga klients			
Sociālā pedagoga tālākizglītība un profesionālā pilnveide, tās plānošana un realizācija			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Alvars Baldiņš Dr.sc.pol., Sociālās pedagoģijas izglītības un pētniecības centra direktor
- Astrīda Raževa Dr.paed., LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte, docente, katedras vadītāja
- Aina Vilciņa Dr.paed., prof., Sociālā darba un sociālās pedagoģijas augstskolas „Attīstība” prorektore

Konsultanti:

- Valdis Folkmanis Dr.med., doc., LU Medicīnas fakultātes Sociālās pediatrijas centra direktors
- Inese Štekele Rīgas Domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta psiholoģijas, sociālās un speciālās pedagoģijas nodaļas galvenā speciāliste sociālās pedagoģijas jautājumos
- Valda Tolstjakova Rīgas 94.vidusskolas sociālais pedagogs
- Ausma Bakāne Bērnu nama „Imanta” direktore

Profesijas standarta eksperti:

- S. Veģere, LR Izglītības un zinātnes ministrija, valsts sekretāre;
- L.Marcinkēviča, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, priekšsēdētāja vietniece;
- B.Paševica, LR Labklājības ministrija, valsts sekretāre